

Handläggare
Anette Strömberg
Telefon: 08-508 36 221
Jenny Norling
Telefon: 08-508 36 266

Till
Äldrenämnden
Den 29 september 2020

Revidering av riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till revidering av riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.
2. Äldrenämnden överlämnar riktlinjerna till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Patric Rylander
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Nuvarande riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är beslutade av kommunfullmäktige den 11 december 2017. I budget för 2020 fick äldrenämnden i uppdrag att revidera dessa riktlinjer.

Riktlinjerna har genomgått redaktionella ändringar och en språklig granskning. Dokumentet har en ny disposition för att göra dokumentet mer användarvänligt. Nya avsnitt i riktlinjerna är bland annat förebyggande perspektiv, välfärdsteknik och överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende mellan kommuner i Stockholms län. Avsnitt som dessutom innebär nya förutsättningar handlar bland annat om tidsbegränsning av beslut, anställning av anhörig, trygghetslarm, daglig verksamhet, hemvårdsbidrag och servicehus.

Äldreförvaltningen föreslår att bifogade riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg ersätter nuvarande riktlinjer.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att utfärda riktlinjer för nämndens verksamhet för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

Dessa riktlinjer är ett stöd för de biståndshandläggare som fattar myndighetsbeslut inom socialtjänstens äldreomsorg till personer som är 65 år och äldre och som kan vara i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) eller lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).

Riktlinjerna utgör ett komplement till gällande lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, m.fl. De anknyter också till andra övergripande dokument och regelverk som gäller inom området.

Riktlinjerna tar i första hand upp den del av handlägningsprocessen som är specifik inom Stockholms stads äldreomsorg och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad. Riktlinjerna ska ge vägledning för biståndshandläggarna samt säkerställa en stadsgemensam rättssäkerhet och likabehandling.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är beslutade av kommunfullmäktige den 11 december 2017 (Dnr 3.1 517/2017). I budget för 2020 fick äldrenämnden i uppdrag att revidera dessa riktlinjer för att kunna införa välfärdsteknik. Det har även framkommit behov av att förtydliga vissa avsnitt i riktlinjerna samt att dokumentet behöver få en förbättrad struktur.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. En arbetsgrupp med beställarchefer från stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Liljeholmen, Spånga-Tensta, och Östermalm har arbetat med ärendet och inhämtat synpunkter från biståndshandläggare.

Juridiska avdelningen och socialförvaltningen har lämnat synpunkter på ärendet.

Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 23 september. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 22 september.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen föreslår att bifogade riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg ersätter nuvarande riktlinjer. Förvaltningen föreslår att dessa riktlinjer börjar gälla fr.o.m. 1 januari 2021.

Riktlinjerna har genomgått redaktionella ändringar och en språklig granskning. Dokumentet har en ny disposition för att göra dokumentet mer användarvänligt. Utgångspunkten för det som anges i riktlinjerna är att biståndshandläggaren först ska få en beskrivning av insatsen/service. Därefter följer information om vad som förväntas av handläggaren eller vad handläggaren särskilt ska ta hänsyn till utifrån sin roll. I äldreförvaltningens förslag till reviderade riktlinjer tydliggörs även handläggningsprocessen.

Nedan redovisas de avsnitt i riktlinjerna som genomgått ändringar eller som innehåller nya avsnitt.

Avsnitt som inte tidigare ingått i riktlinjerna

Följande avsnitt har lagts till i riktlinjerna. Avsnitten innehåller information som gäller sedan tidigare och innebär inte några förändringar i sak.

- Anhörigkonsulenter
- Personligt ombud
- Tryggt mottagande
- Anmälningsskyldighet vid
  - kännedom eller misstanke om att ett barn far illa (14 kap. 1 c § SoL)
  - kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård enligt 6 § lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Avsnitt som genomgått mindre ändring

Avsnittet om dagverksamhet har förtydligats för att klargöra skillnaderna på inriktning mot demens och social inriktning.

Avsnittet om äldres rätt att bo tillsammans har utökats med den information som finns i särskilda anvisningar. Dessa anvisningar tas bort i och med beslut om dessa riktlinjer.

För samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård finns särskilda riktlinjer och rutiner framtagna tillsammans med Region Stockholm och länets alla kommuner. Aktuell information om vad som gäller finns i dessa dokument.

Nya förutsättningar och information i riktlinjerna

Nedanstående avsnitt innehåller nya förutsättningar eller ny information som är av vikt vid handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

Välfärdsteknik

I framtiden kommer den enskilde kunna ha möjlighet att få vissa insatser utförda genom välfärdsteknik.

Förebyggande perspektiv

Biståndshandläggaren ska ha ett förebyggande perspektiv med fokus på den enskildes behov av hjälp och stöd. För äldre som är isolerade eller känner oro ska biståndshandläggaren vara uppmärksam på hur insatser genom bistånd eller annan verksamhet, service eller stöd kan minska otrygghet och social isolering.

Barnperspektiv

Biståndshandläggaren behöver veta vilka bestämmelser som gäller om det finns minderåriga barn i familjen. FN:s konvention om barnets rättigheter är svensk lag sedan 2018.

Sekretessbrytande bestämmelser när djur far illa (lex Maja)

Biståndshandläggaren behöver veta vilka bestämmelser som gäller när djur far illa. Nya bestämmelser finns i offentlighets- och sekretesslagen.

Kommunicering av utredning

Ändring har gjorts i enlighet med förvaltningslagen, d.v.s. att kommunikering av utredningen ska ske om det inte är uppenbart obehövligt.

Beslut

Beslut ska fattas utifrån en individuell bedömning. I vissa fall kan beslutet behöva tidsbegränsas på några månader, i andra fall två år eller kanske gälla tillsvidare. Beslut om trygghetslarm, servicehus och vård- och omsorgsboende gäller alltid tillsvidare. Den årliga uppföljningen är skild från eventuell tidsbegränsning av beslut.

Muntlig beställning

I undantagsfall kan biståndshandläggaren behöva göra en muntlig beställning även i nya ärenden, om insatser behöver påbörjas omedelbart. Därför har avsnittet om muntliga beställningar omformulerats för att gälla alla ärenden.

Trygghetslarm

Trygghetslarm handläggs enligt förenklat beslutsfattande och kan numera handläggas enligt gällande lagstiftning, 4 kap. 2 a § SoL istället för 4 kap. 1 § SoL.

Daglig verksamhet

Den yrkesverksamma åldern för daglig verksamhet har ändrats från 67 år till 68 år i enlighet med höjd pensionsålder.

Servicehus

Vid bedömning av ansökan om servicehus görs en helhetsbedömning av den enskildes sammantagna situation med fokus på den enskildes upplevelse av otrygghet. Särskild hänsyn ska tas till hög ålder som anses vara 85 år och äldre.

Vård- och omsorgsboende

Vid bedömning av ansökan om vård- och omsorgsboende görs en helhetsbedömning av den enskildes sammantagna situation med fokus på den enskildes ensamhet och isolering särskilt beaktas. Särskild hänsyn ska tas till hög ålder som anses vara 85 år och äldre.

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende mellan kommuner i Stockholms län

För flytt till särskilt boende inom Stockholms län finns en särskild länsöverenskommelse. För de kommuner som ingår i överenskommelsen, fattar utflyttningskommunen biståndsbeslut, behåller ansvaret för den enskilde och köper plats av inflyttningskommunen.

Rätten till bistånd och skälig levnadsnivå

Ett ärende inom äldreomsorgen påbörjas genom ansökan och avslutas genom ett beslut. I handläggning ska biståndshandläggaren se till att ärendet blir utrett på det sätt som krävs. I riktlinjerna finns ett avsnitt som förtydligar rätten till bistånd och skälig levnadsnivå.

Anställning av anhörig

Stadsdelsnämnden kan ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL, om det finns skäl för det, enligt 4 kap. 2 § SoL. Detta avsnitt är omformulerat så att det tydligt framgår att det i första hand ska prövas om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 4 kap. 1 § SoL. Detta eftersom den enskilde alltid har rätt till sådan prövning och därmed även möjlighet att överklaga genom förvaltningsbesvär. Skillnaden från tidigare är att detta även gäller vid beslut om bifall enligt 4 kap. 2 § SoL.

Gällande kraven för anställning av anhöriga har punkt två formulerats om till att personen som anställs *ska* ha utbildning om lägst 600 poäng. Det har även gjorts ett tillägg om att annan relevant utbildning kan bedömas som likvärdig, vilket gör att ändringen inte innebär någon ändring i sak.

Apoteksärenden

I nuvarande riktlinjer framgår att för den som är inskriven i hem-sjukvården och där Region Stockholm har ansvaret för läkemedels-hanteringen ansvar Region Stockholm även för att hämta ut recept-belagda läkemedel från apoteket. Detta avsnitt är borttaget då det är säkerställt med hälso- och sjukvårdsförvaltningen hos Region Stockholm att det inte finns någon sådan beslutad anvisning.

Hemvårdsbidrag

Stadsdelsnämnden kan ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL, om det finns skäl för det, enligt 4 kap. 2 § SoL. I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning i form av hemvårdsbidrag till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst. Detta avsnitt är omformulerat så att det tydligt framgår att vid ansökan om hemvårdsbidrag ska det i första hand prövas om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 4 kap. 1 § SoL. Detta eftersom den enskilde alltid har rätt till sådan prövning och därmed även möjlighet att överklaga genom förvaltningsbesvär. Skillnaden från tidigare är att detta även gäller vid beslut om bifall enligt 4 kap. 2 § SoL.

Jämställdhetsanalys

Detta ärende är könsneutralt och bedöms inte ha någon påverkan på förhållandet mellan kön eller jämställdhet. Enligt Stockholms stads riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg ska rätt till bistånd bedömas utifrån den enskildes behov samt utifrån hur den enskilde kan tillförsäkras skälig levnadsnivå. I riktlinjerna poängteras dessutom att äldre ska få leva sitt liv utan att behöva göra avkall på sin identitet och sin personlighet.

Bilaga

Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg